

za první rok účinnosti zákona nedávají pravý obraz nákladů nové podpůrné akce, třebaže nezaměstnanost v celku byla jen mírného rozsahu — poněvadž značná část účtů za poslední období tohoto roku mohla odborovými svazy býti předložena později, t. j. až totiž členové svůj nárok na podporu v nezaměstnanosti zcela vyčerpali a místními skupinami účetní doklady byly dodány odborovým svazům.

Z judikatury nejv. správního soudu.

Pensijní pojištění.

Podává minist. rada Dr. Bronislav Wellek.

V ý k l a d § 64, odst. 4, pens. zák. a čl. 7. provád. nařízení ze dne 30. prosince 1920, č. 693 Sb. z. a n.

(Nález ze dne 21. května 1926, č. 10877/26.)

§ 64 p. z. stanoví ve 4. odstavci, že ministr sociální péče může v případech zřetele hodných povolití výjimky z pravidel stanovených v § 64, odst. 1.—3. Ustanovením tím bylo ministru soc. péče přiznáno pouze zmocnění, aby takovou výjimku povolil, aniž mu však byla uložena povinnost, aby žádosti takové, byť za určitých podmínek, vyhověl. Nezakládá tedy ustanovení § 64, odst. 4., pro stranu subjekt, nároku na povolení oné výjimky. Přes to shledal Nejv. správní soud stížnost přípustnou a podrobil ji věcnému rozhodování v tom směru, zda žalovaný úřad uvažoval o tom, jde-li o případ zřetele hodný, resp. zda právem shledal, že mu určitý nedostatek normou stanovený v tom brání. — Stížnost se dovolává neprávem nabytých práv, neboť v době, kdy nastala i dle tvrzení stížnosti změna v osobě zaměstnavatele stěžovatelů, byl zákon z 5. února 1920, č. 89 Sb. z. a n., již v účinnosti. Jestliže dle tohoto zákona (§ 64) ohledně stěžovatelů jen se souhlasem ministra sociální péče mohlo býti vyhověno zákonem předepsané povinnosti pojistné i pojištěním u Pensijního ústavu pro úředníky a zřizence arcibiskupství pražského, je zřejmo, že dokud souhlas ten dán nebyl, nelze o nabytých právech mluvit. Souhlas ten nemůže nahraditi ani solidární závazek bývalého a nynějšího zaměstnavatele stěžovatelů, ani okolnost, že stěžovatelé po nějakou dobu v pojištění u náhradního ústavu pokračovali, když dle jasného znění zákona pojištění takové jen se souhlasem ministra sociální péče může zákonné pojištění nahraditi. Ostatně i dle stanov arcibiskupského pensijního ústavu (§ 3b) potřebí je k pokračování ve členství svolení ministerstva sociální péče. Čl. 7. cit. prov. nařízení stanoví, že v žádosti o povolení podle odst. 4. § 64 pens. zák. jest vykázati souhlas dosavadního nositele pojištění a nového zaměstnavatele. Rozlišuje tedy ustanovení to zřejmě zaměstnavatele a nositele pojištění, žádajíc výkaz souhlasu od dosavadního nositele pojištění a nového zaměstnavatele. Souhlasu dosavadního zaměstnavatele nežádá vůbec. Že by tento nositel pojištění byl kdy dal souhlas ve smyslu čl. 7. cit. prov. nařízení, stížnost vlastně ani netvrdí, směřujíc bývalého zaměstnavatele s nositelem pojištění. Vzhledem ku znění čl. 7. cit. nař. nelze míti za to, že by souhlas tam požadovaný mohl býti dán jinak, než výslovně, tedy na př. konkludentním činem. Čl. 7. požaduje docela formalisovaného projevu vůle dosavadního nositele pojištění určitého obsahu, který již proto s právním

účinkem konkludentními činy nahrazen býti nemůže. Neboť projev ten obsahovati musí souhlas, že pojištění potrvá po celou dobu, pokud bude trvati zákonná pojistná povinnost, bez ohledu na pozdější změny zaměstnavatele. Shledal proto Nejvyšší správní soud, že žalovaný úřad právem vycházel z předpokladu, že při žádosti stěžovatelů nedostávalo se dle čl. 7. nař. čís. 693/20 požadovaného souhlasu dosavadního nositele pojištění a že tedy již proto právem mohl žádost zamítnouti, aniž potřeboval se zabývatí otázkou, jde-li tu o případ zřetele hodný ve smyslu § 64, 4, odst. pens. z. Dobrovolné členství, jež ostatně u stěžovatelů, kteří vstoupili do jiného pojištění povinného zaměstnání, vůbec nebylo možno (§ 26 stanov), jest pro řešení otázky, kde jediné lze vyhověti zákonem předepsané pensijní povinnosti pojistné, bez právního významu.

Výkon dozorčí moci podle § 78 pens. zák.

(Nález z 21. května 1926, č. 10876/26.)

Na výkon dozorčí moci nikomu nepřisluší právní nárok, jak Nejvyšší správní soud ustáleně judikuje (srovnej na př. nález ze dne 5. července 1920, č. 4467, Boh. 489 adm.). Nemá-li tedy stěžující si těžařstvo vůbec nároku, aby žalovaný úřad vůbec použil dozorčího práva § 78 pens. zák. jemu přiznaného, má tím méně nárok na to, aby tohoto svého práva použil v určitém směru, zejména tedy aby měnil stav pravoplatným výměrem svrchu uvedeným, založený od určité doby. Jestliže tedy žalovaný úřad Aloise Krejčího mocí dozorčího práva z pensijní povinnosti vyloučil teprve dnem doručení naříkaného rozhodnutí a nikoli, jak bylo žádáno, dnem 1. března 1923, nelze v tom shledávati zasažení do subjektivních práv stěžujícího si těžařstva a je stížnost, jež naříkanému rozhodnutí proto vytýká nezákonnost, bezdůvodnou.

Kupecké služby.

(Nález z 10. června 1926, č. 12047/26.)

Nejvyšší správní soud stojí na stanovisku, že má-li činnost zaměstnance býti hodnocena jako činnost kupecká a contrario činnosti, jejíž vykonavatelé se za obchodní pomocníky nepovažují, je nutno, aby vykonavatelé činnosti té měli určitou znalost, obratnost, pohotovost a zkušenost v oboru své činnosti, tedy vykazovali určité znaky, jež v kruzích obchodních obecně zovou se kupeckou zdatností. V daném případě je mimo spor, že Vacovský zaměstnán je v kavárně hotelu jako vrchní číšník, který dozírá na několik číšníků a kterému hotelier svěřil inkasso peněz od hostů. Činnost tato, posuzována ve svém celku, již proto, že je vrchním číšníkem v kavárenském podniku hotelovém ve velkém městě, číšníkem, jemuž majitel podniku svěřil inkasso peněz a dozírání na číšníky, předpokládá nutně určitý stupeň zdatnosti, který ji jako kupeckou činnost charakterisuje. Nekladl-li žalovaný úřad, dovolávaje se § 1, odst. 2. lit. a), pens. zákona, vůbec váhy na okolnost, že Vacovský dozírá na několik číšníků, posuzoval věc nesprávně. Při otázce, jde-li o činnost kupeckou, jakou má na mysli § 1, odst. 2. lit. b) pens. zák., zda tedy vykonavatelé té které činnosti vykazují určitou zdatnost, není bez významu okolnost, že svěřeno jim dozírání na činnost jiných zaměstnanců, třeba by se činnost jejich tímto dozorem nevyčerpávala. Bude to vždy určitým měřítkem pro úsudek, že osoby ony mají potřebné

zkušenosti, zdatnosti a schopnosti k tomu, aby posoudili a dbali toho, zda zaměstnanci jich doзору podrobení práci svou konají řádně, tedy že osoby ty samy kupeckou zdatnost mají. V nález z dne 11. prosince 1924, čís. 19199/24, není vysloveno, že pouze číšník v ý h r a d n ě inkasem peněz se zabývající podléhá pensijnímu pojištění a že by tedy ten, který kromě inkassa i obsluhou se zabývá, povinnosti pensijní nepodléhal.

Strojní sazeč v tiskárně nepodléhá pens. pojištění.

(Nález z 10. května 1926, č. 25515/25.)

Jak Nejvyšší správní soud ustáleně judikuje, nehledě k zaměstnancům, kteří k pracím jiných osob pravidelně dozírají a zaměstnancům uvedeným v § 1, odst. 2. pod lit. b) cit. pensijního zákona (kterážto ustanovení zde zřejmě nepřicházejí k platnosti), podléhá jen takový zaměstnanec pensijnímu pojištění, jehož činnost je převážně duševní (srovnej nález ze dne 16. listopadu 1922, čís. 17179 Boh., č. 1666 adm.). A tu jistě není na sporu, že čištění stroje a jeho naolejování duševní činností není. Neshledal ji však Nejvyšší správní soud ani v další činnosti stěžovatelově, totiž ve tvoření sazby pomocí klaviatury sázecího stroje. Neboť při sázení sazby pomocí stroje sázecího jde o pouhé osvojení si jistých poznatek, poskytovaných mechanismem stroje, prostými smysly. Ovšem jest i tu činnost sazeče, jako každá činnost člověka rozumově vyspělého, podmíněna činností duševní, funkcemi myšlenkovými. Tyto funkce myšlenkové jsou ale pouze přirozeným podkladem pro fyzické úkony strojního sazeče, který, má-li svoji práci konati řádně, nemůže se bez nich obejít. Nemohou ale funkce ty vtisknutí pracovnímu výkonu strojního sazeče, totiž sestavování sazby pomocí klaviatury stroje, povahu práce duševní. Okolnost, že práce stěžovatelova vyžaduje zručnosti, pohotovosti a pozornosti, pak znalosti komplikovaného stroje, nedodává jí rázu činnosti převážně duševní ve smyslu zákona pensijního. Tvrzení stěžovatelovo, že kromě hrubých pravopisných a zřejmých chyb rukopisu tento i slohově opravoval, bylo zaměstnavatelem důrazně popřeno a poukázáno k tomu, že slohově rukopis opravovati nemá práva ani korektor, tím méně sazeč. Stěžovatel o opaku důkazu nenabídl a přiklonil-li se žalovaný úřad, hodnotě výsledek šetření, k výpovědi zaměstnavatelově, proti níž stálo pouhé opáčné tvrzení stěžovatelovo, ničím nedoložené a nabídnutím důkazů nepodpřené, nelze v tom shledati podstatné vady ve smyslu § 6, 2. odst., zákona o správním soudě. Zbývá tedy jen skutečnost, že věci stěžovatelovou bylo i opraveni hrubé pravopisné a zřejmé chyby rukopisu. Účelem a cílem práce stěžovatelovy je však obsluha sázecího stroje a tvoření sazby pomocí tohoto stroje, práce — jak dovozeno — manuální a nikoli duševní. Oproti té ustupuje zcela zřejmě v pozadí jak co do momentu časového, tak co do významu občasná oprava hrubých chyb pravopisných a zřejmých chyb rukopisu, takže i kdyby opravy ty za duševní práci byly považovány, nebylo by lze tvrditi, že nad činností manuální převažuje.

Valcmistři v rourovně podléhají pens. pojištění.

(Nález z 21. května 1926, č. 10878/26.)

Žalovaný úřad odůvodňuje výrok o pensijní pojistné povinnosti tím, že jsou zaměstnanci, kteří pravidelně k pracím jiných osob dozírají a vyslovuje právní názor, že není třeba, aby pravidelný dozor ve

smyslu ustanovení § 1, odst. 2. lit. a) zákona ze dne 5. února 1920, čís. 89 Sb. z. a n., měl znaky činnosti převážně duševní. Proti tomuto žalovaným úřadem vyslovenému právnímu názoru stížnost nebrojí, popírajíc pouze, že by činnost oněch zaměstnanců byla převážně duševní, a dovozujíc z toho, že zaměstnanci oni pensijnímu pojištění nepodléhají. Námitka ta jde však mimo, nepostihujíc naříkané rozhodnutí, které ony zaměstnance pensijní povinnosti nepodrobuje proto, že by činnost jejich byla činností převážně duševní, nýbrž jedině proto, že k pracím jiných osob pravidelně dozírají. Proti hodnocení činnosti zaměstnanců oněch jako činnosti osob, které k pracím jiných osob pravidelně dozírají, namítá stížnost, že jim dozorčí funkce, totiž zapisování šicht, právo kázeňské vůči spoludělníkům, právo udělování dovolené a přikazování prací dělníkům nepřísluší. Dle názoru Nejvyššího správního soudu spadají pod ustanovení § 1, odst. 2. lit. a) in fine oni zaměstnanci, jichž činnost se v podstatě vyčerpává tím, že dohlížíjí k osobám jiným, aby tyto práce jim přikázané vykonávaly tak, jak je dle poměrů konkrétního případu konati mají. Aby s touto činností spojeno bylo i zapisování šicht, právo kázeňské, právo udělovati dovolenou a přikazovati práci, toho potřebí není.

Šlichtař v textilním závodě nepodléhá pens. pojištění.

(Nález z 10. června 1926, č. 12048/26.)

Práce spojené s ošlichtováním čili škrobením osnov žalovaný úřad právem nepokládal za práci převážně duševní, tvůrčí. Také obstarávání a obsluha šlichtovacího stroje, jako řízení a obsluha stabilního stroje vůbec, není činností duševní. Dovolává-li se zaměstnanec ve své stížnosti toho, že byl způsobilý ve velké šlichtovně vésti příslušné záznamy, činí tak neprávem, neboť při posuzování otázky, zda zaměstnanec pensijní povinnosti v určitém svém zaměstnání podléhá, nemůže býti rozhodným, jaké činnosti je způsobilý. Také na tom nezáleží, byl-li snad později, když nastoupil zaměstnání u firmy jiné, pensijním pojištěním uznán povinným.

Pracovní doba.

(Podává dr. Josef K o t e k.)

1. Nález z 20. listopadu 1925 č. 18.024/24.

Rozhodovati o otázkách po případech sporech, k nimž zavdává podnět provádění zákona o 8hod. době pracovní, povolány jsou, pokud jde o podniky horní a pokud zákon ten výslovně neustanovuje jinak, úřady báňské.

Zákon o 8hod. době pracovní neobsahuje pokud se týče otázky pracovní doby zvláštní výslovný kompetenční předpis, ani jinaké ustanovení, které by bránilo uznání příslušnosti báňských úřadů ve věcech ochrany dělnictva, zejména i v otázkách týkajících se pracovní doby. Rozhodování o věcech, jinak náležejících do kompetence úřadů báňských, těmto úřadům nebylo, byť i jen v některých případech a za určitých předpokladů, odňato zákony číslo 144 a 145 z r. 1920 (zákon o revírních radách a zákon o rozhodčích soudech hornických) a přeneseno na orgány zákony těmi zřízené. Poměry zaměstnanců a závodů hornických zákonem o 8hod. době normované podrobeny jsou v zásadě rozhodovací a donucovací moci úřadů správních, t. j. v zásadě úřadů báňských. Z ustanovení § 2 zák. č. 144 z r. 1920, vymezujících úkoly závodních rad jedině v předpisu pod č. 1.,

možno jen naléztí vodítke pro odpověď, jaká ingerence přísluší závodním radám na zachování norem hornicko-policejních o ochraně dělnické.

I když zákonné předpisy o 8hod. době pracovní, pokud se vztahují i na podniky hornické, jest pokládati za hornicko-policejní ustanovení zákonná ... o ochraně dělnické, jaká tu zákon má na zřeteli, a působnost záv. radám v § 2 pod č. 2 přikázanou vztahovati i na udržování a provádění ustanovení o 8hod. době pracovní, dlužno jest uvážiti, že zněním cit. předpisu byla ingerence záv. rad na udržování a provádění ustanovení o ochraně dělnictva zcela přesně vymezena. Spolupůsobení při dozoru jest podle znění zákona jediným obsahem této ingerence. Tento dozor sám nebyl tedy zákonem příslušným činitelům odňat a na záv. rady přenesen, ani jim nebylo přiznáno nějaké právo spolurozhodovati, nýbrž právě jen při dozoru spolupůsobiti. V souhlase s tím jest i všeobecný předpis § 3, jenž nedovoluje záv. radám zasahovati do administrace a provozu samostatnými nařízeními. Je-li však takovéto spolupůsobení jediným úkolem a tudíž i jediným právem záv. rady vůči správě závodu, nutno jest z toho pro výklad §§ 13 a 19 č. 2 vyvoditi jako nezbytný důsledek, že předmětem sporů, o nichž na těchto místech jest řeč, může býti právě jen toto právo záv. rady spolupůsobiti při dozoru, nikoli věcný obsah dozorčích úkonů samých, jež podle povahy věci, pokud nejde o vlastní opatření správy závodní, mohou vycházeti jen od příslušného úřadu. Ani celkový ráz a patrná tendence zákona č. 144 nemohou odůvodniti výklad, že by jim byl zákonodárce chtěl vyloučiti pravomoc báňských úřadů, jež jim veřejnoprávními normami v oboru ochrany dělnictva byla propůjčena, nebo dokonce že by byl chtěl dáti záv. radám moc, aby v jednotlivých případech těmto úřadům jejich kompetenci odňaly a na revírní rady po případě rozhodčí soud hornický přesunuly tím, že by na záv. správě určité opatření k ochraně dělnictva požadovaly. Nemůže tedy býti předmětem rozhodování revírních rad podle § 19 č. 2 zákona č. 144/20 nikdy spor o výklad a použití norem, týkajících se ochrany dělnictva, jejichž provádění zvláštními předpisy zákonnými přikázáno jest do kompetence úřadů báňských.

2. Nález ze dne 5. září 1923 č. 14.802.

Za dodržování pracovní doby podle zákona o 8hod. době pracovní odpovídá zaměstnavatel neb osoba, kterou majitel podniku zmocnil, aby určovala pracovní dobu.

Zákon o 8hod. době pracovní činí, jak vysvítá z jeho ustanovení, zejména §§ 2, 3, odst. 1. a § 12, odst. 4., za dodržení pracovní doby odpovědným zaměstnavatele. Z povahy věci plyne, že odpovědnost ta stihá i toho, kdo jest majitelem podniku zplnomocněn, aby určoval pracovní dobu. Má proto býti úřadem, který trestá pro přestupek podle uvedeného zákona, bezpečně zjištěno, kdo nařídil, aby se pracovalo přes čas, po případě komu ve smyslu § 6 cit. zákona náleželo, aby opatřil povolení úřadu k práci přes čas, nebo kdo v tomto směru živnostenskému úřadu jako odpovědný zástupce firmy byl ohlášen.